

środa, 15.02.2023

Hierarchia - parę słów wprowadzenia

Definicja

Na początku naszych rozważań o hierarchii kościelnej należy sobie postawić pytanie czym jest hierarchia? Co kryje się pod pojęciem „hierarchii kościelnej”? Słowo „hierarchia” - idąc za definicją Słownika Języka Polskiego PWN - oznacza „układ elementów jakiejś struktury uporządkowany od najwyższych do najniższych według określonego kryterium”. A zatem mówiąc o hierarchii mówimy o porządku.

Historia

Kształtowanie się hierarchii kościelnej nie jest wymysłem czysto ludzkim. I na pewno nie jest to wymysł ostatnich czasów. Swoimi początkami bowiem sięga czasów Jezusa Chrystusa.

Wszystkie Ewangelie wspominają wybór dwunastu apostołów spośród rzeczy uczniów Chrystusa (por. Mt 10,1-4; Mk 3,13-19; Łk 6,12-16). Tych dwunastu stanowi początek hierarchii kościelnej. Uważny czytelnik Biblii zauważy, że z grona apostołów Jezus wybiera trzech uczniów: Piotra, Jakuba i Jana, i czyni ich świadkami niezwykłych wydarzeń: wskrzeszenia córki Jaira (Mk 5,21-24.35-43), przemienienia na górze (Mk 9,2-11) oraz modlitwy w Ogrodzie Oliwnym (Mk 14,32-42). Spośród tych trzech wyróżnił jeszcze Apostoła Piotra, gdy wskazał, że to właśnie na nim zbuduje swój Kościół i to jemu da klucze królestwa Bożego (Mt 16,15-19). A zatem w samym gronie apostołów mamy do czynienia z pewną hierarchią: Najpierw Piotr jako głowa Kościoła; potem Piotr wraz z Jakubem i Janem (filarami Kościoła); i wreszcie całe Kolegium Dwunastu Apostołów.

Kolegium to jest dla pierwszych chrześcijan tak ważne, że po sprzeniewierzeniu się Judasza Iskarioty, jeszcze przed Zesłaniem Ducha Świętego, Piotr postanawia uzupełnić grono apostołów. Miejsce Judasza zajmuje Maciej Apostoł (Dz 1,15-26).

Dzieje Apostolskie i pozostałe pisma Nowego Testamentu ukazują nam trójstopniową hierarchię Kościoła pierwszego wieku. W Dziejach Apostolskich czytamy jak apostołowie dokonują ustanowienia siedmiu diakonów, dla spełniania posługi względem wdów i sierot (Dz 6,1-7).

O starszych (prezbiterach) jako pomocnikach biskupów w Nowym Testamencie mowa jest wielokrotnie (Dz 14,23; 20,17; 1 Tm 4,14; 5,17.19; 1 P 5,1; 2 J 1,1; Jk 5,14; Ap 4,4; 11,6). Również o biskupach znajdujemy w Biblii kilka wzmianek (Dz 20,28; 1 Tm 3,1-2; Tyt 1,7; Flp 1,1). Raz także sam Jezus jest nazwany „biskupem dusz” (1 P 2,25).

Zatem już od czasów apostoelskich mamy do czynienia z trójstopniową hierarchią kościelną. Apostołowie ustanawiają dla wspólnot lokalnych biskupów, swoich następców, którzy są – jak na to wskazuje grecki rzeczownik episkopos - strażnikami i opiekunami Kościołów

ją sobie pomocników w osobach prezbiterów i diakonów. Słowo diakon (gr. diakonos) oznacza służbę i jego głównym zadaniem była pomoc charytatywna. Ta trójstopniowa hierarchia pozostała aż do naszych czasów.

Sakrament święceń

Podobnie jak w czasach apostoelskich także i dziś ordynacji na urząd biskupa, prezbitera czy diakona dokonuje się poprzez obrzęd nałożenia rąk. Obrzęd ten nazywamy sakramentem święceń. Gest nałożenia rąk wyraża: wybór i przyjęcie do grona duchowieństwa oraz udzielenie charyzmatu Ducha Świętego do pełnienia posługi. Sakrament święceń jako jedyny spośród sakramentów jest trójstopniowy: święcenia w stopniu diakonatu, prezbiteriatu i episkopatu. Podobnie jak sakramenty chrztu i bierzmowania sakrament święceń wyciska na wyświęcanym niezatarty charyzmat to znaczy, że ważnie wyświęcony mężczyzna pozostaje takim nawet po zdjęciu z urzędu.

Współpraca i posłuszeństwo

Myśląc o hierarchii myślimy o pewnej zależności personalnej. Diakon czy prezbiter nie pełnią swojej funkcji w Kościele całkowicie niezależnie, pełnią ją w łączności z biskupem i w swojej posłudze są od niego zależni. To na biskupie spoczywa odpowiedzialność za cały Kościół lokalny, za swoją diecezję. To on wyznacza zadania hierarchii niższych stopni dla zapewnienia jak najlepszej opieki duszpasterskiej wiernym.

Sam biskup, choć jest głową Kościoła diecezjalnego, również nie jest całkowicie niezależny. Urząd, który pełni został mu powierzony przez Chrystusa i dlatego winien go pełnić w komunii z Biskupem Rzymu (papieżem) i całym Kolegium Biskupów oraz w całkowitym posłuszeństwie Chrystusowi i Jego Ewangelii dla dobra powierzonych mu wiernych.

W tym miejscu nie można również zapomnieć o słowach Chrystusa wskazujących na równość wszystkich jego wyznawców: „jeden jest waszym nauczycielem (Chrystus), a wy wszyscy jesteście braćmi” (Mt 23,8). Ta więź braterstwa łączy wszystkich duchownych i świeckich w chrystusowym Kościele i wynika ona z przykazania miłości, które jest fundamentem chrześcijaństwa. Prawdę tę pięknie zobrazował św. Paweł w Pierwszym Liście do Koryntian (r. 12), gdzie pisze o Kościele jako jednym organizmie składającym się z wielu członków, które pełnią różne funkcje, ale zjednoczone w komunii miłości służą sobie nawzajem dla budowania Ciała Chrystusowego jakim jest Kościół.